

***Roczna analiza stanu
gospodarki odpadami komunalnymi
na terenie Miasta Chełm
za rok 2024***

Chełm, kwiecień 2025 roku

1. Cel sporządzenia i podstawa prawna analizy

Zgodnie z art. 3 ust. 2 pkt 10 oraz art. 9tb ust. 1 ustawy z dnia 13 września 1996 r. o utrzymaniu czystości i porządku w gminach (Dz. U. z 2024 r. poz. 399 z późn. zm.), zadaniem gminy jest opracowanie corocznej analizy stanu gospodarki odpadami komunalnymi w celu weryfikacji możliwości technicznych i organizacyjnych miasta Chełm w zakresie gospodarowania odpadami komunalnymi.

Niniejszy dokument sporządzono na podstawie sprawozdań złożonych przez podmioty odbierające odpady komunalne od właścicieli nieruchomości, podmioty prowadzące punkty selektywnego zbierania odpadów komunalnych, podmioty zbierające odpady komunalne, informacji przekazanych przez prowadzących instalacje komunalne oraz na podstawie rocznego sprawozdania z realizacji zadań z zakresu gospodarowania odpadami komunalnymi oraz innych dostępnych danych o czynnikach wpływających na koszty systemu gospodarowania odpadami komunalnymi. Analiza obejmuje w szczególności:

- 1) możliwości przetwarzania niesegregowanych (zmieszanych) odpadów komunalnych, bioodpadów stanowiących odpady komunalne oraz przeznaczonych do składowania pozostałości z sortowania odpadów komunalnych i pozostałości z procesu mechaniczno-biologicznego przetwarzania niesegregowanych (zmieszanych) odpadów komunalnych,
- 2) potrzeby inwestycyjne związane z gospodarowaniem odpadami komunalnymi,
- 3) koszty poniesione w związku z odbieraniem, odzyskiem, recyklingiem i unieszkodliwianiem odpadów komunalnych w podziale na wpływy, wydatki i nadwyżki z opłat za gospodarowanie odpadami komunalnymi,
- 4) liczbę mieszkańców,
- 5) liczbę właścicieli nieruchomości, którzy nie zawarli umowy, w imieniu których gmina powinna podjąć działania,
- 6) ilość odpadów komunalnych wytwarzanych na terenie gminy,
- 7) ilość niesegregowanych (zmieszanych) odpadów komunalnych i bioodpadów stanowiących odpady komunalne, odbieranych z terenu gminy oraz przeznaczonych do składowania pozostałości z sortowania odpadów komunalnych i pozostałości z procesu mechaniczno-biologicznego przetwarzania niesegregowanych (zmieszanych) odpadów komunalnych,
- 8) uzyskane poziomy przygotowania do ponownego użycia i recyklingu odpadów komunalnych,
- 9) masę odpadów komunalnych wytworzonych na terenie gminy przekazanych do termicznego przekształcania oraz stosunek masy odpadów komunalnych przekazanych do termicznego przekształcania do masy odpadów komunalnych wytworzonych na terenie gminy.

1.1. Możliwości przetwarzania niesegregowanych (zmieszanych) odpadów komunalnych, bioodpadów stanowiących odpady komunalne oraz przeznaczonych do składowania pozostałości z sortowania odpadów komunalnych i pozostałości z procesu mechaniczno-biologicznego przetwarzania niesegregowanych (zmieszanych) odpadów komunalnych

Instalacje wchodzące w skład Zakładu Przetwarzania Odpadów Komunalnych posiadają status Instalacji Komunalnych. Zakład w 2024 roku działał w oparciu o posiadane wymagane prawem pozwolenia: pozwolenie zintegrowane PZ 32/2016 (zmienione 23 listopada 2022 roku) oraz instrukcję prowadzenia składowiska DŚ- II.7241.1.2020.ILU. Na mocy w/w decyzji administracyjnych, a także stosowanej w zakładzie technologii istnieje możliwość przyjmowania i przetwarzania zmieszanych odpadów komunalnych, odpadów opakowaniowych, odpadów ulegających biodegradacji tzw. „zielonych” oraz pozostałości z sortowania odpadów komunalnych przeznaczonych do składowania. Wydajność zakładu umożliwia zagospodarowanie odpadów pochodzących w szczególności z terenu miasta i gminy Chełm, a także innych okolicznych gmin.

1.2. Potrzeby inwestycyjne związane z gospodarowaniem odpadami komunalnymi

Miasto, zgodnie z przyjętą uchwałą, organizuje odbiór odpadów komunalnych zarówno z nieruchomości na których zamieszkują mieszkańcy, jak i z nieruchomości na których nie zamieszkują mieszkańcy a powstają odpady komunalne. Organizowany w ramach Systemu Gospodarki Odpadami Komunalnymi (SGOK) system zbiórki i odbioru odpadów spełniał dotychczas ustawowe poziomy recyklingu i przygotowania do ponownego użycia. Skuteczność selektywnej zbiórki w ostatnich latach wyraźnie wzrastała. Także w 2024 roku nastąpił wzrost odebranej masy odpadów segregowanych, nadających się do recyklingu, w stosunku do roku ubiegłego, przy czym masa odpadów zmieszanych, odebranych od mieszkańców miasta również zwiększyła się.

Kluczowym zastrzeżeniem w zakresie przetwarzania odpadów komunalnych jest brak zagospodarowania selektywnie zbieranych bioodpadów w procesie recyklingu (brak posiadania odpowiedniej infrastruktury pozwalającej prowadzić recykling organiczny – kompostowanie bioodpadów).

Drugim obszarem SGOK przyczyniającym się do uzyskiwania niezadowalających efektów w zakresie przygotowania do ponownego użycia i recyklingu surowcowego to wciąż nie do końca wykorzystany potencjał selektywnej zbiórki odpadów. Równolegle do odzysku surowców realizowane są dwa procesy: przygotowanie odpadów na paliwo alternatywne (RDF/pre-RDF) przekazane do odzysku energii (około 15% odpadów) oraz przekazanie odpadów nienadających się do dalszego przetworzenia do składowania (około 20% odpadów).

Zważywszy, że osiągnane obecnie efekty w gospodarowaniu odpadami komunalnymi w Chełmie, pomimo, że dotychczas wystarczające, są odległe od oczekiwanych celów na lata

przyszłe – SGOK wymaga wdrożenia szeregu działań rozwojowych i zwiększających efektywność gospodarowania. Konieczne jest zagwarantowanie przetwarzania selektywnie zbieranych odpadów surowcowych (papier, metale, tworzywa sztuczne i szkło - PMTS) w instalacjach rozsortowujących w celu maksymalizacji przygotowania takich odpadów do recyklingu (przy dzisiejszym stanie rozwoju technologii – głównie do recyklingu materiałowego, w przyszłości prawdopodobnie również do recyklingu chemicznego).

W zakresie odpadów nie kwalifikujących się do recyklingu organicznego ani recyklingu materiałowego (tj. pozostałości z sortowania, frakcje palne z odpadów zmieszanych) – potrzebna jest gwarancja efektywnego odzysku energii (termiczne przekształcanie z odzyskiem energii, być może w przyszłości powiązane z recyklingiem chemicznym); tym samym poszanowanie dyspozycyjnej przestrzeni na składowanie odpadów (która z biegiem czasu będzie coraz mniej dostępna).

Aby miasto Chełm mogło sprostać stawianym wymaganiom na kolejne lata wynikającym z Pakietu gospodarki cyrkularnej celowe staje się podjęcie przygotowań do realizacji trzech kluczowych inwestycji strategicznych w postaci budowy kompostowni, gruntownej modernizacji Zakładu Przetwarzania Odpadów Komunalnych czy też powstania Instalacji Termicznego Przekształcania Odpadów.

W zakresie transportu odpadów komunalnych koniecznym do przeprowadzenia działaniem jest także dostosowanie floty pojazdów samochodów podmiotu odbierającego odpady komunalne do wymogów wynikających z Ustawy o elektromobilności i paliwach alternatywnych (30% całej floty). Do tego działania zaliczymy też popularyzację pojazdów dostosowanych do zbiórki kilku frakcji równocześnie (pojazdów wielokomorowych).

Zwiększenie ilości koszy ulicznych usytuowanych na terenie miasta oraz odbiór odpadów z pozostałych elementów infrastruktury towarzyszącej (pojemniki edukacyjne na odpady segregowane) powoduje konieczność dodatkowego wyposażenia floty podmiotu odbierającego odpady z terenu miasta Chełm w mniejszy pojazd.

Ponadto projekt ustawy o zmianie ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym potocznie nazywany „ustawą krajobrazową” wprowadza konieczność budowania przez Spółdzielnie i Wspólnoty Mieszkaniowe wiat śmietnikowych co skutkować będzie wymianą pojemników POK 2,2 m³ na pojemniki SM 1100 l, a co za tym idzie koniecznością ich zakupu przez podmiot odpowiedzialny za wyposażenie nieruchomości.

1.3. Koszty poniesione w związku z odbieraniem, odzyskiem, recyklingiem i unieszkodliwianiem odpadów komunalnych w podziale na wpływy, wydatki i nadwyżki z opłat za gospodarowanie odpadami komunalnymi

Wydatki miasta Chełm

Wydatki poniesione przez miasto Chełm w 2024 rok związane z gospodarką odpadami komunalnymi z działu 900 rozdziału 90002 wg szczegółowej klasyfikacji dochodów i wydatków publicznych, wyniosły **18 142 360,27 zł** w tym:

1) 17 112 397,49 zł na realizację zadania pn. „Odbiór i zagospodarowanie odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości położonych na terenie miasta Chełm” obejmującego odbiór, transport i zagospodarowanie odpadów komunalnych, utworzenia wyposażenie i utrzymanie punktu selektywnego zbierania odpadów komunalnych oraz zbiórkę i unieszkodliwianie odpadów problematycznych, wyposażenie nieruchomości w pojemniki lub worki do zbierania odpadów komunalnych, edukację ekologiczną i działania informacyjne w zakresie prawidłowego postępowania z odpadami.

2) 1 081 426,76 zł na administrację tj. na wynagrodzenia osobowe Wydziału Gospodarki Odpadami Komunalnymi, opłaty czynszowe, opłaty telekomunikacyjne i eksploatacyjne, koszty postępowania sądowego, ZFŚS, serwis urządzeń teleinformatycznych itp.

Ponad 97% wydatków miasta na SGOK to nakłady stanowiące koszty odbioru, transportu i zagospodarowania odpadów komunalnych oraz utrzymania Punktu Selektywnego Zbierania Odpadów Komunalnych (PSZOK). Ze względu na coroczny wzrost tych kosztów na które składa się: opłata za umieszczenie odpadów na składowisku (tzw. opłata marszałkowska), minimalne wynagrodzenie, koszty eksploatacyjnych urządzeń, ceny materiałów i ceny paliw oraz energii, nadal istnieje konieczność podniesienia stawki tych opłat. Wpływ z opłat nie rekompensuje kosztów SGOK w Chełmie pomimo urealnienia stawek opłat za worek i pojemnik dla nieruchomości niezamieszkałych w 2022 roku oraz podniesienia stawek opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi dla właścicieli nieruchomości zamieszkałych w 2023 roku. Obowiązująca w 2024 r. stawka opłat za gospodarowanie odpadami komunalnymi w wysokości 19,00 zł nie przekraczała maksymalnej stawki opłat, o której mowa w art. 6k ust. 2a pkt 1 i ust. 3 ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach, tj. – 53,56 zł od osoby (obowiązująca w 2024 roku) i stanowiła 35,47% regulowanej przepisami ustawy wspomnianej stawki.

Dodatkowo do wydatków szeroko rozumianej gospodarki odpadami komunalnymi zalicza się kwotę 1 885,00 zł brutto jako koszt zakupu sadzonek kwiatów ozdobnych wręczanych mieszkańcom w zamian za przyniesione tekstylia podczas ekopikniku w ramach 31. Akcji Sprzątania Świata na placu Łuczkowskiego w Chełmie we wrześniu 2024 r.

Wydatki inwestycyjne poniesione przez podmiot odbierający odpady komunalne od właścicieli nieruchomości położonych na terenie miasta Chełm

Podmiotem odbierającym odpady komunalne z terenu miasta Chełm jest Miejskie Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej Spółka z o.o z siedzibą 22-100 Chełm przy ul. Wołyńskiej 57.

Według analizy Spółki nakłady inwestycyjne dwóch zakładów (Zakładu Oczyszczania Miasta – zajmującego się odbiorem i transportem odpadów oraz Zakładu Przetwarzania Odpadów Komunalnych – zajmującego się ich zagospodarowaniem) realizujących gospodarkę odpadami komunalnymi w mieście wyglądały następująco:

1) Zakład Oczyszczania Miasta

W celu zabezpieczenia potrzeb związanych z prawidłową segregacją odpadów w 2024 roku Spółka zakupiła:

- pojemniki SM 1100 l w ilości 180 szt.,
- pojemniki 240 l w ilości 120 szt.,
- pojemniki 120 l w ilości 95 szt.,
- worki do selektywnej zbiórki odpadów w ilości 165 641 szt.

Łączny koszt zakupu wyniósł 205 799,81 zł brutto.

Kolejną inwestycją był zakup 2 pojazdów specjalistycznych bezpyłowych, niskoemisyjnych, z tylnym załadunkiem zasilanych gazem CNG oraz zakup 1 pojazdu specjalistycznego z załadunkiem hakowym niskoemisyjnego zasilanego gazem CNG. Koszt zakupu pojazdów to 1 560 000,00 zł brutto.

W ramach dodatkowych usług Spółka świadczyła również usługę polegającą na dzierżawie pojemników do gromadzenia odpadów komunalnych wszystkich frakcji odbieranych z posesji zamieszkałych i niezamieszkałych na terenie miasta Chełm. Na dzień 31.12.2024 roku Spółka utrzymywała w należytym stanie technicznym i sanitarnym 1 123 szt. pojemniki różnych typów. Koszt remontu pojemników z uwzględnieniem materiałów i przepracowanych roboczogodzin wyniósł 182 000,00 zł brutto.

Ponadto w roku 2024, w ramach umowy, Spółka prowadziła działania informacyjne i edukacyjne wśród mieszkańców i właścicieli nieruchomości w zakresie prawidłowego postępowania z odpadami komunalnymi. Złożyły się na nie:

- druk i kolportaż ulotek, plakatów, harmonogramów,
- zakup upominków promocyjnych,
- obsługa aplikacji mobilnej EcoHarmonogram,

- organizacja wykładów, imprez plenerowych, akcji sprzątania, warsztatów i konkursów,
- publikacja spotów wizualnych i radiowych oraz informacji prasowych i internetowych,
- na terenie ZPOK przeprowadzono badania naukowe wraz ze studentami Wydziału Geologii Uniwersytetu Warszawskiego uwzględniające stan jakości środowiska gruntowo-wodnego w rejonie Zakładu. Uczestnicy zostali zapoznani ze specyfiką zbierania, przetwarzania i zagospodarowania odpadów oraz wykonana została analiza stanu środowiska.

Poniesione nakłady to około 60 000 zł brutto.

2) Instalacja Komunalna – Zakład Przetwarzania Odpadów Komunalnych

W 2024 rozpoczęto realizację inwestycji polegającej na zakupie ładowarki kołowej przeznaczonej między innymi do załadunku odpadów na linię technologiczną ZPOK – koszt 861 000,00 zł (ostatecznie zakup miał miejsce z początkiem 2025 roku).

W ramach działalności Zakładu zrealizowano następujące zakupy:

- 4 szt. opon do ładowarki kołowej HSW 534 – 31 400,00 zł,
- zakup wideł do ładowarki BOBCAT – 9 000,00 zł,
- zakup 6 szt. kontenerów osiatkowanych i 6 szt. kontenerów typu „Koleba” – 49 300,00 zł,
- zakup 100 szt. płyt drogowych (droga na składowisko, plac manewrowy) – 57 000,00 zł,
- zakup zbiornika dwupłaszczowego z szafą dystrybucyjną z polietylenu do magazynowania paliwa ON o pojemności 5000 l – 32 000,00 zł.

W ramach działalności Zakładu przeprowadzono następujące remonty:

- przegląd i wymiana osprzętu w biogazowni zrekultywowanego składowiska – 9 500,00 zł,
- wymiana łańcucha, węża i remont pompy w zbiorniku składowiska balastowego 8 700,00 zł
- remont wózka widłowego Hyster – 16 600,00 zł,
- remont przenośnika M7 – 21 400,00 zł,
- remont przenośnika RDF – 26 000,00 zł.

Wpływy do miasta Chełm

Dochód z tytułu gospodarki odpadami komunalnymi w 2024 roku z działu 900, rozdziału 90002 wg szczegółowej klasyfikacji dochodów i wydatków publicznych wyniósł **15 833 175,84 zł** – był to dochód bieżący Departamentu Komunalnego Urzędu Miasta Chełm jako wpływy z tytułu opłat za gospodarowanie odpadami komunalnymi od właścicieli nieruchomości zamieszkałych i niezamieszkałych.

Według danych Wydziału Gospodarki Odpadami Komunalnymi Departamentu Komunalnego Urzędu Miasta Chełm, szczegółowe zestawienie wielkości opłat pobieranych od mieszkańców przez miasto w 2024 roku (stan na 31.12.2024 r.) kształtowało się następująco:

- wymiar opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi - 15 832 320,22 zł,
- zaległości - 898 772,93 zł,
- nadpłaty - 150 902,15 zł.

Ponadto w ramach pozostałych działań związanych z gospodarką odpadami (dział 900 rozdział 90026) uzyskano dochody w wysokości 237 550,16 zł, na co złożyły się:

- wpływy z tytułu kosztów egzekucyjnych, opłaty komorniczej i kosztów upomnień - 30 460,60 zł,
- wpływy z odsetek od nieterminowych wpłat z tytułu podatków i opłat - 43 837,79 zł,
- wpływy z rozliczeń/zwrotów z lat ubiegłych - 251,45 zł,
- wpływy na podstawie umowy dzierżawy przez Spółkę Punktu Selektywnego Zbierania Odpadów Komunalnych (PSZOK) wraz z elementami infrastruktury towarzyszącej - 163 000,32 zł.

Nadwyżki z opłat za gospodarowanie odpadami komunalnymi w 2024 roku nie stwierdzono.

Deficyt miejskiego systemu GOK w Chełmie wyniósł 2 309 184,43 zł.

1.3.1. Sposób naliczania opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi

Systemem gospodarowania odpadami komunalnymi w 2024 roku na terenie miasta Chełm objęci byli wszyscy mieszkańcy oraz właściciele nieruchomości niezamieszkałych i mieszanych. Na podstawie uchwały LXIX/546/22 z dnia 22 grudnia 2022 r. w sprawie wyboru metody ustalenia opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi oraz ustalenia wysokości stawek tej opłaty od dnia 1 lutego 2023 r. opłata za gospodarowanie odpadami komunalnymi od właścicieli nieruchomości, na których zamieszkują mieszkańcy, wynosiła 19 zł od mieszkańca za jeden miesiąc. Opłata stanowi stawkę zryczałtowaną niezależną od ilości wystawionych odpadów.

W 2024 roku obowiązywały częściowe zwolnienie z opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi dla mieszkańców nieruchomości mieszkalnych:

1) Uchwałą Nr XVIII/161/19 z dnia 29 listopada 2019 r. Rada Miasta Chełm wprowadzono częściowe zwolnienie z opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi właścicieli nieruchomości zabudowanych budynkami mieszkalnymi jednorodzinnymi, kompostujących bioodpady stanowiące odpady komunalne w kompostowniku przydomowym, w części 10% należnej opłaty.

2) Uchwałą nr XIII/139/15 z dnia 16 listopada 2015 r. Rady Miasta Chełm wprowadzono zwolnienie w części 50 % z opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi właścicieli nieruchomości, na których zamieszkują mieszkańcy, w części dotyczącej gospodarstw domowych, w których dochód nie przekracza kwoty uprawniającej do świadczeń pieniężnych z pomocy społecznej, o której mowa w art. 8 ust. 1 lub ust. 2 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej.

3) Uchwałą nr LXXI/563/23 z dnia 12 stycznia 2023 r. Rada Miasta Chełm wprowadzono częściowe zwolnienie z opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi rodziny wielodzietne, o których mowa w ustawie z dnia 5 grudnia 2014 r. o Karcie Dużej Rodziny. Zwolnienie to wynosi 2 zł miesięcznie od każdego mieszkańca zamieszkującego daną nieruchomość, wchodzącego w skład rodziny wielodzietnej.

Miesięczne stawki opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi - zbieranymi selektywnie - odbieranymi od właścicieli nieruchomości niezamieszkałych, na których powstają odpady komunalne za worek lub pojemnik o określonej pojemności w 2024 roku wynosiły odpowiednio:

1) za worek o pojemności 60 l	- 10,00 zł,
2) za pojemnik o pojemności 110 l	- 18,00 zł,
3) za worek lub pojemnik o pojemności 120 l	- 20,00 zł,
4) za pojemnik o pojemności 140 l	- 23,00 zł,
5) za pojemnik o pojemności 240 l	- 40,00 zł,
6) za pojemnik o pojemności 360 l	- 60,00 zł,
7) za pojemnik o pojemności 1100 l	- 176,00 zł,
8) za pojemnik o pojemności 1500 l	- 240,00 zł,
9) za pojemnik o pojemności 2,2 m ³	- 352,00 zł,
10) za pojemnik o pojemności 2,5 m ³	- 400,00 zł,
11) za pojemnik o pojemności 5 m ³	- 800,00 zł,
12) za pojemnik o pojemności 7 m ³	- 1120,00 zł.

Ze względu na konieczność segregacji odpadów na co najmniej 5 frakcji, minimalna wysokość miesięcznej opłaty dla właściciela nieruchomości niezamieszkałej wynosiła 50 zł.

Ustalono też podwyższoną stawkę opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi, jeżeli odpady nie są zbierane i odbierane w sposób selektywny w wysokości 76,00 zł miesięcznie od jednego mieszkańca, natomiast dla nieruchomości niezamieszkałych stawka podwyższona wynosiła czterokrotność stawki podstawowej.

1.4 Liczba mieszkańców

Liczba mieszkańców miasta Chełm, według stanu na dzień 31 grudnia 2024 roku wynosiła 55 187 osób zameldowanych na pobyt stały - na podstawie danych uzyskanych z Wydziału Ewidencji Ludności i Działalności Gospodarczej Departamentu Obsługi Mieszkańców Urzędu Miasta Chełm.

Według danych Wydziału Gospodarki Odpadami Komunalnymi Departamentu Komunalnego Urzędu Miasta Chełm stan na 31 grudnia 2024 r.:

- liczba mieszkańców od których zostały odebrane odpady komunalne, wynikająca ze złożonych deklaracji – 47 016 osób,
- liczba właścicieli nieruchomości zamieszkałych – 6 538 osób,
- liczba właścicieli nieruchomości niezamieszkałych – 873 osób,
- liczba właścicieli nieruchomości mieszanych – 375 osób (zaliczana do liczby osób będących właścicielami nieruchomości zamieszkałych jak i niezamieszkałych).

Łącznie objętych miejskim systemem było 7 411 nieruchomości położonych na terenie miasta Chełm.

1.5. Liczba właścicieli nieruchomości, którzy nie zawarli umowy, o której mowa w art. 6 ust. 1, w imieniu których gmina powinna podjąć działania, o których mowa w art. 6 ust. 6-12 ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach.

W roku 2024 przeprowadzono 41 czynności sprawdzających dotyczących właścicieli nieruchomości zamieszkałych i niezamieszkałych w zakresie przestrzegania zasad segregacji odpadów komunalnych zgodnie z obowiązującym Regulaminem utrzymania czystości i porządku na terenie miasta Chełm oraz weryfikacja zgodności stanu faktycznego ze złożoną deklaracją o wysokości opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi. Odnotowano 15 przypadków, w których właściciele nieruchomości nie złożyli deklaracji lub nie zawarli umowy z podmiotem odbierającym odpady.

Właściciele nieruchomości niezamieszkałych, którzy wyłączyli się z miejskiego SGOK w 2024 r. wynosiła 27.

Dodatkowo Straż Miejska w Chełmie w ramach art. 10 ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach [Odpowiedzialność za wykroczenia] oraz art. 191 ustawy o odpadach [Naruszenie nakazu termicznego przekształcania odpadów w spalarni odpadów lub współspalarni odpadów] podjęła 402 interwencje. Wobec sprawców wykroczeń nałożono 37 grzywnien w postępowaniu mandatowym na łączną kwotę 9 250 zł, udzielono 22 pouczenia i skierowano do sądu jeden wniosek o ukaranie.

Z danych uzyskanych od podmiotów podlegających Rejestrowi Działalności Regulowanej i na podstawie przekazanych sprawozdań, złożonych w internetowej Bazie Danych o Produktach i Opakowaniach oraz o Gospodarce Odpadami (BDO) o ilości odebranych odpadów w roku 2024 wynika, że właściciele posesji niezamieszkałych na terenie miasta, o ile nie są w miejskim systemie gospodarowania odpadami komunalnymi, posiadają podpisane umowy na odbiór i zagospodarowanie odpadów komunalnych z firmami świadczącymi takie usługi. Na terenie miasta Chełm w roku 2024, z dziesięciu zarejestrowanych podmiotów, odbiór odpadów komunalnych świadczyło 5 firm:

- Miejskie Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej Sp. z o. o., ul. Wołyńska 57, 22-100 Chełm,
- PW Ewa Grzywna-Żmuda, Żółtańce 65 d, 22-100 Chełm,
- PW Magdalena Kicińska, Strupin Łanowy 12, 22-100 Chełm,
- KOMA Lublin Sp. z o. o., ul. Mełgiewska 11E, 20-209 Lublin,
- ART-KOM Artur Cios Transport Drogowy i Wywóz Nieczystości Płynnych i Stałych, ul. Bukowa 12, 21-020 Milejów.

Powyższe komercyjne podmioty świadczyły usługę łącznie dla 65 właścicieli nieruchomości niezamieszkałych, natomiast Spółka miejska miała podpisanych 45 umów na usługi odbioru segregowanych odpadów komunalnych poza miejskim systemem.

1.6. Ilość odpadów komunalnych wytwarzanych na terenie gminy.

W 2024 roku łączna masa odpadów komunalnych wytworzonych na terenie miasta Chełm wynosiła **21 450,64 Mg**.

Zdecydowana większość odpadów komunalnych wytworzonych na terenie m. Chełm została przekazana do miejskiej Instalacji Komunalnej – ZPOK. Poniższa tabela przedstawia zestawienie odpadów dostarczonych do instalacji.

Kod odpadu	Rodzaj odpadu wg katalogu	MPGK	PSZOK	PW Grzywna- Żmuda	PW Kicińska	Razem (Mg)
15 01 01	Opakowania z papieru i tektury	505,36	38,90	0,00	0,00	544,26
15 01 06	Zmieszane odpady opakowaniowe	2 776,06	75,96	0,00	0,00	2 852,02
15 01 07	Stłuczka szklana	885,64	10,28	0,00	0,00	895,92
20 01 02	Szkło	0,00	32,34	0,00	0,00	32,34
20 01 08	Odpady kuchenne ulegające biodegradacji	3 921,40	0,00	0,00	0,00	3 921,40

20 01 99	Inne niewymienione frakcje zebrane w sposób selektywny - odzież	0,00	25,60	0,00	0,00	25,60
ex 20 01 99	Inne niewymienione frakcje zebrane w sposób selektywny – popiół	535,40	0,00	0,00	0,00	535,40
20 02 01	Odpady ulegające biodegradacji	122,20	274,48	10,14	10,10	416,92
20 03 01	Niesegregowane (zmieszane) odpady komunalne	10 187,02	0,00	20,10	35,88	10 243,00
20 03 07	Odpady wielkogabarytowe	335,96	463,82	0,00	0,00	799,78
Razem odpady komunalne		19 269,04	921,38	30,24	45,98	20 266,64

Tabela 1. Ilości poszczególnych odpadów komunalnych w Mg, dostarczonych z terenu miasta do Zakładu Przetwarzania Odpadów Komunalnych

Ponadto z informacji z Zakładu Przetwarzania Odpadów Komunalnych wynika następująca ilość odpadów budowlanych i rozbiórkowych, które od 2022 roku straciły status odpadów komunalnych.

Kod odpadu	Rodzaj odpadu wg katalogu	MPGK	PSZOK	PW Grzywna -Żmuda	PW Kicińska	Razem (Mg)
17 01 01	Odpady betonu oraz gruz betonowy	1,74	0,00	5,14	0,00	6,88
17 01 07	Zmieszane odpady z betonu, gruzu ceglanego	8,80	1 148,68	15,94	0,50	1 173,92
17 02 01	Drewno	0,00	0,00	42,94	0,00	42,94
17 02 03	Tworzywa sztuczne	0,00	0,00	36,60	0,00	36,60
17 03 80	Odpadowa papa	1,94	16,90	1,62	0,44	20,90
17 06 04	Materiały izolacyjne - wełna mineralna	2,16	2,58	1,52	0,00	6,26
17 06 04	Materiały izolacyjne - styropian	1,02	8,26	4,44	0,00	13,72
Razem odpady budowlane i rozbiórkowe		15,66	1 176,42	108,20	0,94	1 301,22

Tabela 2. Ilości poszczególnych odpadów budowlanych w Mg, dostarczonych z terenu miasta do Zakładu Przetwarzania Odpadów Komunalnych.

Innymi odpadami, nie zaliczanymi do komunalnych, które zostały dostarczone do ZPOK są odpady z czyszczenia ulic i placów o kodzie 20 03 03 zebrane przez Zakład Oczyszczania Miasta w ilości 190,48 Mg.

Znikoma część wytworzonych odpadów komunalnych przekazano przez podmioty spoza naszego regionu dokonujące „komercyjnych” odbiorów odpadów, przekazanych do innych instalacji komunalnych. Były to:

- ART-KOM Artur Cios - Milejów – odpady były dostarczane do instalacji Kras-Eko w Wincentowie (gmina Krasnystaw),
- KOMA - Lublin - odpady były dostarczane do instalacji Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej Sp. z o.o. w Łęcznej.

Kod odpadu	Rodzaj odpadu wg katalogu	KOMA	ART-KOM	Razem (Mg)
20 01 01	Papier i tektura	0,26	1,40	1,66
20 01 39	Tworzywa sztuczne	0,00	2,89	2,89
20 03 01		1,80	5,17	6,97
Razem		2,06	9,46	11,52

Tabela 3. Ilości poszczególnych odpadów komunalnych w Mg, dostarczonych z terenu miasta do innych instalacji.

Dodatkowo część odpadów komunalnych z miejskiego systemu bezpośrednio trafiło do recyklerów. tj. firm zajmujących się odzyskiem wartościowego surowca lub utylizacją na terenie całej Polski. Były to m. in. nakrętki butelek z pojemników „serc” z terenu miasta o masie **1,50 Mg**, zaliczane do odpadów o kodzie 15 01 02 oraz odpady problematyczne zebrane w PSZOK.

Kod odpadu	Rodzaj odpadu wg katalogu	Masa odpadów problematycznych (Mg)
16 01 03	Zużyte opony	61,30
16 01 19	Tworzywa sztuczne - z demontażu pojazdów	0,30
16 02 14	Zużyte urządzenia - tonery	0,18
20 01 27*	Farby, tusze, farby drukarskie, kleje, lepiszcze i żywice zawierające substancje niebezpieczne	2,58
20 01 28	Farby, tusze, farby drukarskie, kleje, lepiszcze i żywice inne niż wymienione w 20 01 27	2,00

Kod odpadu	Rodzaj odpadu wg katalogu	Masa odpadów problematycznych (Mg)
20 01 32	Leki	1,53
20 01 34	Baterie i akumulatory	0,21
20 01 35*	Zużyte urządzenia elektryczne i elektroniczne zawierające niebezpieczne składniki	18,25
20 01 36	Zużyte urządzenia elektryczne i elektroniczne	20,78
Razem		107,13

Tabela 4. Ilości poszczególnych odpadów problematycznych w Mg, dostarczonych z PSZOK do innych instalacji.

Istniejące na terenie Chełma punkty skupów zbierające wydzielone odpady komunalne w 2024 roku razem zebrały **1 063,86 Mg** surowców wtórnych. Najczęściej zbieranym surowcem były opakowania z metali - 130,29 Mg, natomiast największą masę stanowiły opakowania z papieru i tektury - 817,44 Mg. Ponadto podmioty zbierające odpady komunalne zebrały 101,56 Mg opakowań z tworzyw sztucznych i 14,57 Mg innych odpadów komunalnych. Wydzielone odpady przekazywane były bezpośrednio do instalacji recyklingowych, gdzie przeważającym sposobem ich zagospodarowania był recykling lub odzysk (procesy R3 i R4). Z dziesięciu działających na terenie miasta punktów skupów surowców wtórnych, w 2024 roku odpady komunalne zbierało sześć z nich (6 pierwszych pozycji w poniższej tabeli):

Lp.	Podmiot zbierający odpady komunalne	Siedziba	Miejsce prowadzenia działalności na terenie Chełma
1	Beniamin Wójtowicz – P.H.U.P. "Ness"	22-315 Gorzków, Wielkopole 59	ul. I. Mościckiego 16
2	Trans-Met FHU Rogala Paweł	26-700 Zwoleń, ul. H. Sienkiewicza 24A/25	ul. Okszowska 39
3	Firma Handlowo - Transportowo – Usługowa Dako S.C.	21-200 Parczew, ul. Nowa 8	ul. Hrubieszowska 127A
4	Eko- Partner Zakład Odzysku i Przerobu Surowców Wtórnych Ewelina Niemiec-Dybowska	22-100 Chełm, ul. Rampa Brzeska 39	ul. Rampa Brzeska 39
5	P.Z.L Łazarczyk Punkt Skupu Żłomu (Przedsiębiorstwo Zdzisław Leon Łazarczyk)	96-300 Żyrardów, ul. B. Limanowskiego 11	ul. Rampa Brzeska 22/6

6	KALEM S.C. Ewa Grzywna – Żmuda Beata Grzywna	22-100 Chełm, Żółtańce 65 d	ul. Chemiczna 12
7	MORYS RECYKLING Mateusz Morys	22-100 Chełm, ul. Bielawin 9	ul. Bielawin 9
8	"SortPlast" Piotr Kilar	22-100 Chełm, ul. Wiśniowa 1	ul. Okszowska 41
9	Z.H.U. "LUMET" Walęciuk Czesław	22-100 Chełm, ul. Stanisława Staszica 6A	ul. Fabryczna 6
10	Metal-Pol Sp. z o. o.	22-100 Chełm, ul. Okszowska 41	ul. Okszowska 41

Tabela 5. Podmioty zbierające odpady komunalne na terenie miasta Chełm.

Ponadto na terenie miasta odbywały się zbiórki papieru, elektrośmieci, odzieży używanej oraz plastikowych nakrętek, organizowane w ramach akcji edukacyjno-ekologicznych przez organizacje pozarządowe oraz pożytku publicznego. Surowce te były zbierane poza miejskim systemem gospodarki odpadami komunalnymi.

1.7. Ilość niesegregowanych (zmieszanych) odpadów komunalnych i bioodpadów stanowiących odpady komunalne, odbieranych z terenu gminy oraz przeznaczonych do składowania pozostałości z sortowania odpadów komunalnych i pozostałości z procesu mechaniczno-biologicznego przetwarzania niesegregowanych (zmieszanych) odpadów komunalnych.

Masa niesegregowanych (zmieszanych) odpadów komunalnych odebranych z terenu miasta Chełm w 2024 roku, przekazanych do składowania w miejskiej instalacji komunalnej wyniosła 10 250,07 Mg (ponad 3 000 Mg więcej niż w 2023 r.), natomiast odebranych bioodpadów 4 063,84 Mg.

Ilość odpadów, powstałych po sortowaniu odpadów selektywnie odebranych i zebranych, przekazanych do składowania w 2024 roku wynosiła następująco:

- 19 05 03 - kompost nieodpowiadający wymaganiom (nienadający się do wykorzystania) – 95,99 Mg,
- 19 12 12 - inne odpady (w tym zmieszane substancje i przedmioty) z mechanicznej obróbki odpadów inne niż wymienione w 19 12 11 – 0,63 Mg.

Natomiast ilość odpadów powstałych po sortowaniu niesegregowanych (zmieszanych) odpadów komunalnych odebranych, przekazanych do składowania w tym okresie wynosiła:

- 19 05 03 - kompost nieodpowiadający wymaganiom (nienadający się do wykorzystania) – 558,39 Mg,
- 19 05 99 - inne niewymienione odpady - 3 542,40 Mg,
- 19 12 12 - inne odpady (w tym zmieszane substancje i przedmioty) z mechanicznej obróbki odpadów inne niż wymienione w 19 12 11 – 73,14 Mg.

Odpady o masie 1,44 Mg od podmiotów odbierających odpady komunalne spoza Chełma trafiły na składowiska w Łęcznej i Wincentowie (gmina Krasnystaw).

Łącznie w 2024 r. składowaniu (proces R5) poddano 4 270,56 Mg co stanowi proporcjonalnie 20% wszystkich odebranych i zebranych odpadów. Poziom składowania za 2024 rok nie był jeszcze wymagany, jednak zgodnie z art. 3b ust. 2a ustawy z dnia 13 września 1996 r. o utrzymaniu czystości i porządku w gminach, gminy są obowiązane nie przekraczać poziomu składowania w wysokości 30% wagowo – za każdy rok w latach 2025-2029.

1.8. Uzyskane poziomy przygotowania do ponownego użycia i recyklingu odpadów komunalnych.

Zgodnie z zapisem art. 3b ust. 1 pkt 4 ustawy z dnia 13 września 1996 r. o utrzymaniu czystości i porządku w gminach, za rok 2024 gminy są obowiązane osiągnąć poziom przygotowania do ponownego użycia i recyklingu odpadów komunalnych w wysokości co najmniej 45% wagowo. W mieście Chełm w 2024 roku wyniósł 35,77%.

1.9. Masa odpadów komunalnych wytworzonych na terenie gminy przekazanych do termicznego przekształcania oraz stosunek masy odpadów komunalnych przekazanych do termicznego przekształcania do masy odpadów komunalnych wytworzonych na terenie gminy.

Z wszystkich odebranych odpadów komunalnych pochodzących z terenu miasta Chełm wytworzono 3 179,14 Mg odpadów palnych (paliw alternatywnych) o kodzie 19 12 10, które przekazano do CEMEX Polska Sp. z o.o. – Cementowni Chełm, która jest instalacją do produkcji klinkieru, celem przekształcenia termicznego (proces R1).

Stosunek masy odpadów komunalnych przekazanych do termicznego przekształcania do masy odebranych i zebranych na terenie miasta Chełm odpadów komunalnych wyniósł 15%. Odpady komunalne wytworzone na terenie miasta Chełm nie były bezpośrednio (bez wcześniejszego przetworzenia) przekazywane do termicznego przekształcenia.

2. Gospodarka odpadami komunalnymi prowadzona na terenie miasta Chełm

2.1. Regulamin utrzymania czystości i porządku na terenie miasta Chełm

Uchwałą NR XVI/131/19 z dnia 6 listopada 2019 r. z późniejszymi zmianami Rada Miasta Chełm przyjęła Regulamin utrzymania czystości i porządku na terenie miasta Chełm. W Regulaminie określono zasady postępowania z odpadami komunalnymi, w tym segregowanymi. W mieście Chełm został wprowadzony następujący sposób segregacji odpadów komunalnych:

- 1) papier,
- 2) metale, tworzywa sztuczne i opakowania wielomateriałowe – łącznie,
- 3) szkło,
- 4) bioodpady,
- 5) meble i inne odpady wielkogabarytowe,
- 6) popiół.

Właściciele nieruchomości powinni kierować się zasadami zmierzającymi do ograniczenia ilości powstawania odpadów komunalnych poprzez:

- 1) świadomy wybór produktów pod kątem ilości i zawartości,
- 2) wielokrotne używanie produktów i opakowań,
- 3) stosowanie odświeżania, renowacji i drobnych napraw,
- 4) unikanie produktów nienadających się do recyklingu, odzysku lub kompostowania,
- 5) unikanie produktów "nadmiernie" opakowanych.

Rada Miasta Chełm, poza uchwałami dotyczącymi bezpośrednio kształtowania systemu gospodarowania odpadami komunalnymi przyjęła także programy i strategie o charakterze szerszym, które swoją tematyką obejmują zagadnienia powiązane z systemem gospodarowania odpadami. Są to:

- 1) Strategia Rozwoju Miasta Chełm 2021-2030 załącznik do Uchwały Rady Miasta Chełm Nr LXX/556/22 z dnia 29 grudnia 2022 r.,
- 2) Uchwała Nr LXIX/547/22 Rady Miasta Chełm z dnia 22 grudnia 2022 r. w sprawie ustalenia zasad i warunków sytuowania obiektów małej architektury, tablic reklamowych i urządzeń reklamowych oraz ogrodzeń, ich gabarytów, standardów jakościowych oraz rodzajów materiałów budowlanych, z jakich mogą być wykonane, na terenie miasta Chełm,
- 3) Strategia Rozwoju Elektromobilności Miasta Chełm na lata 2020-2029 (załącznik do Uchwały Nr XL/318/21 RMCH z dnia 26 maja 2021 r.).

Zgodnie z uchwałą w sprawie ustalenia zasad i warunków sytuowania obiektów małej architektury ustalono zasady dotyczące śmietniczek:

- 1) powinny być wykonane z betonu, stali, tworzywa sztucznego i kompozytów, zabezpieczone przed korozją, w dominującej kolorystyce neutralnej (odcienie szarości, czarny i brąz) oraz zgodnie z przepisami odrębnymi, charakteryzujące się antyrefleksyjnością i odpornością na promieniowanie UV, z wyłączeniem pkt 2,
- 2) w parkach, skwerach i zieleńcach według indywidualnego projektu.

Ponadto ustalono zasady dotyczące pojemników na odpady:

- 1) powinny być wykonane ze stali zabezpieczonej przed korozją lub z tworzywa sztucznego, w kolorach charakteryzujących się antyrefleksyjnością i odpornością na promieniowanie UV,
- 2) nakazuje się zgrupowanie w gniazdach - zakaz rozproszonej lokalizacji pojedynczych pojemników przeznaczonych do segregacji,
- 3) nakaz lokalizacji w miejscach publicznych w osłonach, pod wiatami, altanami oraz zgodnie z przepisami odrębnymi.

W przypadku wiat śmietnikowych i altan śmietnikowych ustalono:

- 1) powinny być wykonane w konstrukcji stalowej, drewnianej lub aluminiowej, malowane na kolor neutralny (preferowane odcienie szarości), dach płaski lub nawiązujący do otoczenia – w odcieniach szarości,
- 2) dopuszcza się wiaty murowane, a także indywidualne obiekty dostosowane architektonicznie, plastycznie i materiałowo do istniejącej zabudowy oraz osłonięte zielenią,
- 3) wiaty śmietnikowe towarzyszące budynkom, ogrodzeniom lub obiektom zabytkowym i historycznym, formą i kolorystyką muszą nawiązywać do historycznej zabudowy nieruchomości.

2.2. Zasady odbioru odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości

W 2024 roku, odpady komunalne od właścicieli nieruchomości z terenu miasta Chełm odbierało Miejskie Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej Spółka z o.o., mające swą siedzibę w Chełmie przy ulicy Wołyńskiej 57, co było kontynuacją umowy nr W/DK/1/2023 z dnia 2 stycznia 2023 roku na lata 2023-2024. Natomiast dnia 20 listopada 2024 r., w wyniku rozstrzygnięcia postępowania o udzielenie zamówienia publicznego przeprowadzonego w trybie zamówienia z wolnej ręki, podpisano umowę nr W/DK/86/2024 z tym samym wykonawcą na rok 2025.

W obszarze zabudowy jednorodzinnej miasto zostało podzielone na 8 rejonów odbioru odpadów komunalnych. Każdy rejon posiadał oddzielny harmonogram wywozu odpadów, w tym posegregowanych surowców wtórnych oraz sezonowo popiołu. W zabudowie jednorodzinnej obowiązywał system segregacji „u źródła”. System ten polegał na segregacji odpadów komunalnych bezpośrednio w miejscu ich powstania, w specjalnie oznakowanych kolorem pojemnikach lub workach.

W zabudowie wielorodzinnej zbiórka odpadów komunalnych odbywała się poprzez wyznaczone przez właścicieli nieruchomości miejsca gromadzenia odpadów komunalnych tzw. „gniazda selektywnej zbiórki odpadów”, przeznaczone do oddzielnego zbierania surowców wtórnych: metali i tworzyw sztucznych, papieru, opakowań szklanych oraz bioodpadów i/lub zmieszanych, a także sezonowo popiołu. Pojemniki rozstawione były w łatwo dostępnych miejscach. Odpady komunalne z osiedli mieszkaniowych odbierane były nie rzadziej niż raz na tydzień.

Odbiór odpadów komunalnych z nieruchomości zamieszkałych odbywał się w terminach określonych harmonogramem podanym do publicznej wiadomości. Z nieruchomości niezamieszkałych odbiór odpadów odbywał się w terminach wcześniej ustalonych albo na indywidualne zgłoszenie zapotrzebowania odbioru zgodnie z zadeklarowaną miesięczną ilością. Odpady z trzynastu Rodzinnych Ogródków Działkowych zbierane były jak z nieruchomości niezamieszkałych, według złożonych deklaracji lub podpisanych umów.

Ponadto miasto Chełm, w ramach umowy z Miejskim Przedsiębiorstwem Gospodarki Komunalnej Sp. z o.o. w Chełmie, kontynuowało od 2020 roku nieodpłatne wydawanie mieszkańcom zabudowy jednorodzinnej (w ramach ponoszonych opłat za gospodarowanie odpadami komunalnymi) estetycznych pojemników do selektywnego gromadzenia odpadów. Do końca 2024 roku wydano łącznie 4 443 sztuk 120 litrowych zielonych pojemników na szkło, 4 515 sztuk żółtych pojemników na metale i tworzywa sztuczne o pojemności 240 litrów oraz 2 455 sztuk niebieskich pojemników na papier o pojemności 240 litrów.

Odbioru pojemników dokonać mógł każdy mieszkaniec Chełma, który złożył deklarację określającą wysokość opłaty za gospodarowanie odpadami, po okazaniu dokumentu tożsamości. Podstawę przekazania stanowiła umowa użyczenia. Gromadzenie odpadów w pojemnikach miało na celu wygodę i estetykę ich segregowania oraz zwiększyło bezpieczeństwo ich odbioru i zagospodarowania. Zmniejszyło to także ilość powstałych odpadów w postaci worków przeznaczonych do segregacji.

W 2024 roku Zakład Oczyszczania Miasta działający przy spółce MPGK prowadził działalność na terenie miasta Chełm w zakresie zbierania, odbioru i transportu odpadów komunalnych oraz prowadzenia miejskiego punktu selektywnej zbiórki odpadów komunalnych. W celu spełnienia warunków umowy Zakład dysponował 19 pojazdami specjalistycznymi do wywozu odpadów oraz 1 samochodem pomocniczym do odbioru odpadów z miejsc o utrudnionym dojeździe. W omawianym roku firma zakupiła dodatkowo 3 pojazdy specjalistyczne zasilane gazem CNG. Łączna ilość pojazdów niskoemisyjnych na koniec 2024 r. wyniosła 6 jednostek, a udział tych pojazdów w łącznej flocie przeznaczonej do wykonania umowy wzrósł do 30%.

W zabudowie jednorodzinnej segregowane odpady komunalne (metale i tworzywa sztuczne, szkło opakowaniowe, popiół, bio odpady, papier i odpady zmieszane - posegregacyjne) w znacznej części gromadzone były w pojemnikach o pojemności od 110 l do 1100 l, a w zabudowie wielorodzinnej w pojemnikach 1100 l, POK 2,2 m³ i kontenerach KP-7 m³. Ponadto mieszkańcy mogli korzystać z nowo oddanych 7 gniazd pojemników podziemnych oraz 79 gniazd półpodziemnych o pojemności 3 m³ i 5 m³.

W zależności od wielkości nieruchomości niezamieszkałej i rodzaju prowadzonej działalności odpady były gromadzone w pojemnikach 110 l, 1100 l, POK 2,2 m³ i kontenerach KP-7 m³.

W 2024 roku rozdano 165 641,000 szt. worków do selektywnej zbiórki odpadów na nieruchomościach zamieszkałych w obszarach zabudowy jednorodzinnej.

W celu wywiązania się z zapisów umowy i zapewnienia możliwości segregacji odpadów na terenach administrowanych przez Wspólnoty i Spółdzielnie Mieszkaniowe na dzień 31 grudnia 2024 roku, na terenie miasta Chełm rozstawionych było 622 pojemników do selektywnej zbiórki odpadów frakcji metale i tworzywa, papier oraz szkło.

Dodatkowo Spółka utrzymywała w konserwacji i odbierała odpady „problematiczne” z:

- 51 pojemników typu „foka” rozstawionych w aptekach i przychodniach zdrowia w celu umożliwienia mieszkańcom pozbycia się przeterminowanych, bądź niewykorzystanych leków,
- 51 pojemników na zużyte baterie i akumulatory. Pojemniki tego typu rozstawione były w szkołach i placówkach wychowawczo-oświatowych oraz urzędach.

Ponadto raz na kwartał odbywał się odbiór odpadów wielkogabarytowych, natomiast w okresie od 1 października do 30 kwietnia – popiołu.

Zgodnie z zawartą umową, MPGK Sp. z o.o. w Chełmie prowadziła dwa Punkty Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych dla mieszkańców miasta Chełm:

1) PSZOK na terenie Zakładu Oczyszczania Miasta przy ul. Bielawin 5 (od kwietnia do grudnia 2024 r. punkt ten był powoli wygaszany, a odpady sukcesywnie wywożone do ZPOK i recyklerów zgodnie z przeznaczeniem danej grupy odpadów),

2) PSZOK przy ul. Bielawin 34 wraz z infrastrukturą towarzyszącą (wybudowany w ramach współfinansowanego ze środków Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego w ramach Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko 2014 – 2020, Oś Priorytetowa II – Ochrona środowiska, w tym adaptacja do zmian klimatu, Działanie 2.2 Gospodarka odpadami komunalnymi wraz z infrastrukturą towarzyszącą. W kwietniu 2024 r. po uzyskaniu niezbędnych decyzji i pozwoleń punkt zaczął swoją działalność).

Właściciele nieruchomości zamieszkałych w ramach złożonych deklaracji mogli nieodpłatnie przekazywać do PSZOK następujące rodzaje odpadów komunalnych:

- 1) papier i tektura,
- 2) metale,
- 3) tworzywa sztuczne,
- 4) opakowania wielomateriałowe,
- 5) szkło opakowaniowe,
- 6) meble i inne odpady wielkogabarytowe,
- 7) popiół,
- 8) odpady kuchenne,
- 9) odpady zielone,
- 10) drewno i opakowania z drewna,
- 11) przeterminowane leki,
- 12) przeterminowane chemikalia i opakowania po nich,
- 13) zużyte baterie i akumulatory,
- 14) zużyty sprzęt elektryczny i elektroniczny,
- 15) zużyte opony,
- 16) odpady budowlane i rozbiórkowe,
- 17) stłuczka szklana, a także szkło okienne, szkło z witryn, półek meblowych oraz inne płaskie,
- 18) zużyte igły i strzykawki,
- 19) odpady tekstyliów i odzieży,
- 20) odpady inne niebezpieczne.

Właściciele nieruchomości niezamieszkałych mogli natomiast nieodpłatnie pozostawić:

- 1) papier,
- 2) metale, tworzywa sztuczne oraz opakowania wielomateriałowe,
- 3) szkło.

Ponadto odpłatnie, do końca 2024 r., PSZOK „komercyjny” przyjmował:

- 1) papę,
- 2) wełnę mineralną,
- 3) styropian budowlany,
- 4) tworzywa sztuczne powstałe przy demontażu elementów pojazdów mechanicznych.

W 2024 roku do Punktu Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych na terenie bazy ZOM przy ul. Bielawin 5 mieszkańcy Chełma dostarczyli łącznie 498,38 Mg odpadów, a do PSZOK przy ul. Bielawin 34 – 1 599,42 Mg odpadów. Łączna masa odpadów dostarczonych do obu PSZOK-ów wyniosła 2 097,80 Mg.

W ramach utrzymania miejskiego PSZOK spółka zajmowała się nw. obiektami i elementami małej architektury.

Lp.	Elementy infrastruktury towarzyszącej PSZOK	Ilość (szt.)
1	Uliczne pojemniki na odpady segregowane	500
2	Stacja wody pitnej	50
3	Pojemniki edukacyjne na odpady segregowane	60
4	Miejski punkt elektrośmieci 210 l i 245 l	5
5	Mobilna stacja recyklingu min. 300 l	2
6	Pojemniki na odchody zwierzęce	150
7	Pojemniki podziemne o pojemności 5000 l, oznaczone napisem "METALE I TWORZYWA SZTUCZNE"	7
8	Pojemniki podziemne o pojemności 3000 l, oznaczone napisem "SZKŁO"	7
9	Pojemniki podziemne o pojemności 5000 l, oznaczone napisem "PAPIER"	7
10	Pojemniki podziemne o pojemności 5000 l, oznaczone napisem "BIO"	7
11	Pojemniki podziemne o pojemności 5000 l, oznaczone napisem "ODPADY ZMIESZANE"	7
12	Pojemniki pół-podziemne o pojemności 5000 l, w kolorze żółtym oznaczone napisem "METALE I TWORZYWA SZTUCZNE"	79
13	Pojemniki pół-podziemne o pojemności 3000 l, w kolorze zielonym oznaczone napisem "SZKŁO"	79
14	Pojemniki pół-podziemne o pojemności 5000 l, w kolorze niebieskim oznaczone napisem "PAPIER"	79
15	Pojemniki pół-podziemne o pojemności 3000 l, w kolorze brązowym oznaczone napisem "BIO"	79
16	Pojemniki pół-podziemne o pojemności 5000 l, w kolorze grafitowym/szarym oznaczone napisem "ODPADY ZMIESZANE"	79
Łącznie		1197

Tabela 6. Elementy infrastruktury towarzyszącej PSZOK wraz z ich ilością.

W 2024 roku, w ramach usług dodatkowych, Spółka świadczyła usługi wywozu odpadów komunalnych frakcji zmieszanej, zielonej, bio odpadów, tworzyw sztucznych i metali, szkła okiennego, popiołu, odpadów wielkogabarytowych oraz odpadów remontowo – budowlanych.

Świadczyła również usługę polegającą na dzierżawie pojemników do gromadzenia

odpadów komunalnych wszystkich frakcji odbieranych z posesji zamieszkałych i niezamieszkałych na terenie miasta Chełm. Na dzień 31.12.2024 r. spółka utrzymywała w należytym stanie technicznym i sanitarnym 1 123 szt. pojemniki różnych typów.

2.3. Edukacja

Działania edukacyjne i informacyjne w zakresie gospodarki odpadami komunalnymi w 2024 r.:

1. Dystrybucja wśród mieszkańców harmonogramów wywozu odpadów komunalnych wraz z ulotkami informacyjnymi na temat selektywnej zbiórki odpadów komunalnych (styczeń 2024).
2. Funkcjonowanie mobilnej aplikacji EcoHarmonogram dotyczącej odpadów komunalnych zawierającej bieżące informacje na temat wywozu odpadów komunalnych i ich selektywnej zbiórki (cały rok).
3. Rozdawanie ulotek informacyjnych w Punkcie Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych (cały rok).
4. Zbiórka nakrętek z koszy serc rozstawionych na terenie miasta Chełm. Łącznie przekazano do Recyklera ponad 3 tony nakrętek z przeznaczeniem na dla Stowarzyszenia Towarzystwo Przyjaciół Chełma. Akcja oprócz wymiaru charytatywnego miała znaczenie edukacyjne, ponieważ selektywna zbiórka nakrętek ma znaczenie dla jakości odzyskanego surowca wtórnego (cały rok).
5. Zajęcia edukacyjne przeprowadzone w miejskich przedszkolach i szkołach na temat selektywnej zbiórki odpadów i ich zagospodarowania (cały rok).
6. Ogłoszenie konkursu „Zero Waste wg Bei Johnson”, w którym zadaniem uczestników było przesłanie zdjęć przedstawiających praktyki 5 kroków Zero Waste stosowane w swoich domach. (luty 2024).
7. Warsztaty ekologiczne dla dzieci pt. „Jak Pan Eko spotkał Pana Konsumo – czyli jak mniej produkować śmieci i właściwie się ich pozbywać” w ramach Ferii z Biblioteką (luty 2024).
8. Wsparcie realizacji konkursu „Drugie życie zużytych ubrań” organizowanego przez Muzeum Ziemi Chełmskiej (luty 2024).
9. Zbiórka makulatury oraz elektroodpadów w zamian za sadzonki roślin zorganizowana przez redakcję Kuriera Lubelskiego i Regionalną Dyrekcję Lasów Państwowych pod Galerią Chełm pod nazwą „Drzewko za surowce wtórne”. W akcji pomagali licealiści I LO w Chełmie (5 kwietnia 2024).
10. Obchody Międzynarodowego Dnia Ziemi. Organizacja Miejskiego Dnia Ziemi, w ramach którego odbył się piknik ekologiczny przy Chełmskiej Bibliotece Publicznej. Za przyniesione przez mieszkańców Chełma elektrośmieci rozdawano sadzonki roślin. Na miejskim deptaku rozdawano woreczki wielokrotnego użytku na owoce i warzywa. W dniach 18-22 kwietnia odbyła się akcja

sprzątania miasta, do której przyłączyły się grupy szkolne, przedszkolne oraz reprezentacje stowarzyszeń i innych jednostek organizacyjnych. W akcji wzięło udział 46 grup liczących razem 3 324 osoby. Zebrano łącznie 350 worków odpadów o łącznej masie blisko 4 ton (kwiecień 2024).

11. Wystawienie stoiska edukacyjno-promocyjnego podczas festynów i pikników rodzinnych, osiedlowych oraz organizowanych przez miejskie jednostki publiczne (maj-czerwiec 2024).

12. Przeprowadzenie akcji informacyjnej dla mieszkańców miasta dotyczącej właściwego postępowania z zużytymi bateriami i akumulatorami za sprzętu elektronicznego typu e-papierosy. Wyrzucanie baterii do pojemników na odpady komunalne było powodem samozapłonów odpadów powodujących pożary w instalacjach przetwarzania odpadów, miejscach gromadzenia i w śmieciarkach transportujących te odpady (maj 2024).

13. Współpraca z Zakładem Karnym w Chełmie w zbiórce elektroodpadów w szkołach i instytucjach miejskich na terenie Chełma pn. Ekomobilizacja. Pozyskane środki pieniężne przekazano lokalnej organizacji Stowarzyszenie Tak Niewiele (czerwiec-lipiec 2024).

14. Organizacja pikniku ekologicznego na Pl. Gdańskim w ramach obchodu Dni Chełma. W trakcie pikniku odbyła się zbiórka karmy dla psów i kotów w zamian za sadzonki roślin pn. "NAKARM ZWIERZYŃ - ZGARNIJ ROŚLINĘ!". Podczas imprezy mieszkańcy mogli uzyskać informacje dotyczące prawidłowej segregacji odpadów komunalnych, możliwości uzyskania dofinansowania z programu "Czyste powietrze" i "Ciepłe mieszkanie" oraz ochrony zwierząt (6 lipca 2024).

15. Warsztaty dla dzieci w Chełmskiej Bibliotece Publicznej pn. „Bezpieczne i ekologiczne wakacje” (sierpień 2024).

16. Udział w pikniku w Parku im. Unii Europejskiej, pn. „Bądź w porządku dla planety” organizowanym przez Stowarzyszenie Lepsza Polska w ramach akcji „Czyste Zielone Miasta. Oprócz ustawienia miejskiego stoiska edukacyjnego z licznymi grami i quizami dla zgromadzonych, przeprowadzono zbiórkę elektroodpadów, sprzątanie bulwaru miejskiego oraz nasadzenia krzewów róż (7 września 2024).

17. Organizacja chełmskiej edycji 31. Akcji Sprzątania Świata – Polska! pod patronatem Fundacji Nasza Ziemia. W jej ramach zorganizowano sprzątanie miasta, do którego zgłosiły się 42 grupy o łącznej liczbie 3 558 uczestników, którzy zebrali 311 worków o wadze 3 100 kg. Odbył się również ekopiknik na pl. Łuczkowskiego pod hasłem „Na straży czystej Ziemi” w duchu Dzikiego Zachodu. Ustawiono foto-budkę z recyklingu oraz półkę na wymianę książek a także przeprowadzono recyklingowy pokaz mody i zbiórkę odzieży, w zamian za którą rozdawano sadzonki roślin ozdobnych z gatunku: Wrzos, Jeżówka (limonkowy), Aster niski kwitnący, Rozchodnik (czerwony), Rozchodnik (zielony) oraz Krwawnik kwitnący. Zebrano 320 kg tekstyliów. Wydarzeniu towarzyszyły wyzwania konkursowe dla szkół i przedszkoli (18-23 września 2024).

18. Udział w debacie mieszkańców miasta pn. „Odpady to nie śmieci” (październik 2024).

19. Podpisanie aneksu do umowy przedłużającego współpracę o kolejne 4 lata z firmą MB Recykling, która zajmuje się odbiorem i zagospodarowaniem zużytego sprzętu elektrycznego i elektronicznego z dwunastu pojemników rozstawionych na terenie miasta oraz jego partnerem - Fundacją Odzyskaj Środowisko, która zajmuje się działaniami edukacyjnymi, mającymi na celu podniesienie świadomości społecznej w zakresie segregacji zużytego sprzętu elektrycznego i elektronicznego (19 listopada 2024).

20. Odbiór na koszt miasta, odpadów zebranych przez grupę pracowników zatrudnionych w restauracji McDonald's, którzy sprząтали wybrane miejsca publiczne miasta w ramach ogólnopolskiej akcji EcoHeroes. Akcje mają miejsce cyklicznie, co kilka miesięcy, od 2021 r. do chwili obecnej (cały rok).

21. Zamieszczenie przydatnych ogłoszeń, informacji i ciekawostek na temat selektywnej zbiórki odpadów komunalnych na social media (cały rok).

3. Podsumowanie i wnioski

1. Jak wynika z przeprowadzonej analizy w zakresie zbiórki i odbioru odpadów oraz stosowanych metod zagospodarowania, system gospodarki odpadami komunalnymi w Chełmie spełnia obecnie wymogi prawne, pomimo braku uzyskania wymaganego ustawowo (45%) poziomu recyklingu i przygotowania do ponownego użycia odpadów komunalnych – osiągnięto 35,77%.

2. Na terenie miasta funkcjonowały równolegle dwa Punkty Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych oraz działały punkty skupów surowców wtórnych.

3. Problemem wpływającym na koszty systemu jest zmniejszenie liczby mieszkańców. Jak wynika ze złożonych deklaracji o wysokości opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi nastąpiło zmniejszenie z 47 259 osób w roku 2023 na 47 016 w roku 2024. W tym samym okresie liczba osób zameldowanych zmniejszyła się o kolejne 1000 mieszkańców:

- 2020 r. - 59 180,
- 2021 r. - 58 058,
- 2022 r. - 57 044,
- 2023 r. - 56 127,
- 2024 r. - 55 187.

4. Mimo możliwości odbioru odpadów komunalnych, zdarzają się przypadki podrzucania odpadów zmieszanych pod ogólnodostępne miejsca gromadzenia odpadów wysegregowanych. W 2024 roku nie stwierdzono długotrwałych „dzikich” wysypisk. W przypadku stwierdzenia przez

Straż Miejską większych skupisk odpadów na prywatnych działkach, na bieżąco likwidowano miejsca w ramach działań utrzymywania porządku i czystości na terenie miasta, a właścicieli ukarano i obciążono kosztami.

5. Pomimo ujemnego przyrostu naturalnego, łączna masa odpadów wytworzonych przez mieszkańców (zarówno na nieruchomościach zamieszkałych i niezamieszkałych) od dwóch lat wzrasta. Stawka opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi w 2024 roku (obowiązująca również obecnie) nie odzwierciedlała rzeczywistych potrzeb finansowych miasta w zakresie pokrywania kosztów systemu. Aby dochody z tytułu opłaty za gospodarowanie odpadami mogły pokryć wydatki z tym związane, konieczna jest zmiana obecnych stawek.

6. Zgodnie ze znowelizowaną ustawą z dnia 13 września 1996 r. o utrzymaniu czystości i porządku w gminach, która wprowadziła obowiązek segregacji odpadów komunalnych na terenie gminy, na co najmniej 5 frakcji oraz jednej stawki opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi, miasto Chełm jako jedno z pierwszych miast w Polsce, od 1 stycznia 2020 roku rozpoczęło wdrażanie nowego systemu. W 2024 roku kontynuowano gospodarkę odpadami komunalnymi opartą na systemie i regulaminie utrzymania porządku i czystości na terenie miasta Chełm.

7. Przez cały 2024 rok miasto Chełm nawiązało współpracę z Instytutem Ochrony Środowiska - Państwowym Instytutem Badawczym (IOŚ-PIB), któremu Minister właściwy ds. Klimatu i Środowiska powierzył realizację przedsięwzięcia „Bioodpady komunalne posegregowane i poddawane recyklingowi u źródła w Polsce” polegającego na wyznaczeniu wskaźników kompostowania przydomowego umożliwiających oszacowanie ilości bioodpadów poddawanych recyklingowi u źródła w poszczególnych gminach. Wpłynęło to na zwiększenie poziomu przygotowania do ponownego użycia i recyklingu wszystkich wytwarzanych odpadów komunalnych.

8. Dla polepszenia organizacji systemu odbioru odpadów należałoby wykonać poniższe zadania:

a) kontynuacja zakupu pojemników do odbioru odpadów komunalnych dla gospodarstw domowych w zabudowie jednorodzinnej, w tym zakup 1000 szt. pojemników w kolorze niebieskim do selektywnej zbiórki papieru, w kolorze żółtym do selektywnej zbiórki metali i tworzyw sztucznych oraz w kolorze zielonym do selektywnej zbiórki szkła, oznaczonych dodatkowo napisem „Miasto Chełm”, by zapewnić pojemniki dla około 90% nieruchomości jednorodzinnych, co ma na celu zejście w zabudowie jednorodzinnej ze zbiórki w systemie workowym,

b) dostosowanie istniejących gniazd do selektywnej zbiórki odpadów w zabudowie wielorodzinnej składających się z 5 pojemników do nowych warunków wynikających z uchwały krajobrazowej,

c) utworzenie punktu napraw i ponownego użycia przy PSZOK,

d) kontynuacja prowadzenia edukacji ekologicznej nie tylko dla dzieci, ale też dla seniorów, w tym uświadamianie o możliwości unikania produktów nienadających się do recyklingu, odzysku lub kompostowania, a w szczególności zachęcanie mieszkańców do zakładania przydomowych kompostowników,

e) propagowanie wśród mieszkańców oddawania surowców wtórnych do punktów skupu lub korzystanie z serwisów urządzeń i punktów napraw.

Należy zauważyć, że w obszarze zbierania i odbierania odpadów komunalnych szereg uwarunkowań wpływających na efektywność systemu będzie zależna od decyzji podejmowanych na poziomie ogólnokrajowym (np. funkcjonowanie systemu kaucyjnego opakowań, system rozszerzonej odpowiedzialności producenta (ROP). Działania podejmowane z perspektywy potrzeb naszego miasta, mające na celu optymalizację systemu gospodarki odpadami komunalnymi, mogą być niewystarczające do osiągnięcia ogólnie narzuconych rozwiązań i wymogów.

Z up. Prezydenta Miasta Chełm

/-/ Radosław Wnuk

I Zastępca Prezydenta Miasta Chełm

(dokument podpisano elektronicznie)